האשה נקנית פרק ראשון קידושין כו.

מסורת הש"ס

א) תוספתא דכ"ב פ"י ה"ו ע"ש כ"מ לגו: כ"ב נא. סו. קנ:, ב) [נכמ"ר ותפו"ר: ומאוין], ג) כ"ק יב. כ"מ מז. כ"ב שז: קנ: [לעיל ז. ניטין נכ.], ד) כ"מ ד: ק: שטעות לח: מ:, ה) יבמות נב. כ"ב נא., ו) [לעיל ט ע"א], ז) כ"ב נא. [קמא], ח) [לעיל כ ע"ב. בכורות יג ע"א], ט) כ"מ מו: מז: חולין פב. ערובין פא: בכורות יג: [לקמן כח:], י) כ"ב כז. קג. פאה פ"ג מ"ו, כ) נ"ל ומעלה, ל) [נכח לז ע"ב], מ) סוכה ו ע"ב], נ) [כרש"י שבר"ף: המלוה והשטרא והנתן עם מביאו עליהן. ועיין רש"ש], ס) [כ"ב נד ע"ב], ס) [כתובות נג ע"ב. ב"ק ו ע"ב], ע) [כ"ב מב ע"ב], פ) [כרש"י שבר"ף: מ"מ היכא דטענו מטלטלין וקרקעות וכו'], צ) [כרש"י שבר"ף: בשטר], ק) [כרש"י שבר"ף טופ:. למוכר], ר) [כרש"י שבר"ף: לגנות ממנו דמים המפורסים בשטר], ש) [ויקרא כז], ת) [לקמן כח ע"ב], א) [דברים כז. עוז], ב) [שם שם. י. ועיין ר"ש נפיאה פ"ג מ"ו וכ"ש כ"ב מ ע"ש], ג) [ע' תוספות כתובות לא. ד"ה ולא ודי"ה מתא ותוס' עירובין עט: ד"ה נרך ותוס' ב"ק כט: ד"ה אלא], ד) [ר"ה אע"פ], ה) מ"י, ו) [הלכה ה], ז) [כ"ב מד ע"א], ח) [שם ד"ה בחבילי], ט) [נמש"ל, ונכ"מ מדשמעתא נוכחים אינו מתודה. ועיין רש"ש. אמנם הרש"ש מקיים גירסת שלפנינו], י) [ע' תוי"ט ד"ה ובכנוסים שבנוים דברי תוס' נל"ע].

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

בחבילי זמורות. הגבוהים מן הארץ ג' שפחים ונתנהו עליהם. ואיכא דאמרי בחבילי זמורות שהם מאכל הפיל ויראה אותן במקום גבוה ויגביה עצמו לאוכלם ונמצא שהגביהו. **מתני'**. נקנין. שאם מכר לו קרקע ומטלטלים, בקנין הקרקע קנה המטלטלים בלא משיכה כדמפרש בגמ'. וזוקקין. שאם טענו מטלטלים וקרקעות והודה במקצת, האויל ונתחייב בשבועה מהמטלטלים המודה [ב]מקצת במטלטלים חייב שבועה, נשבע נמי אף על כפירת קרקעות ע"י גלגול אע"פ שאין נשבעים על כפירת קרקעות. **גמ'**. שאין בוחבין. שאין רגילים לכתוב שטר מכר. לא קנה. ואע"פ שנתן המעות יכולין לחזור בהם. ואי פריש. אחד מהם אמר בפירוש או מוכר או לוקח. אי אמר לוקח אי בעינא בכספא אקנה או בשטרא אקנה. (ואם) [או] אם התנה המוכר ואמר אי בעינא בשטרא תקנה אי בעינא בכספא תקנה ידו על העליונה של זה המתנה והוא יכול לחזור עד שישאר את השטר והאחר אינו יכול לחזור משלקח הנכסי. על הגייר או על החרם. וא"ת הרי כתב שיכול להגדיף הוא, וכ"ת בערי מסירה והם יראו את השטר כשיתנו לו, הא ק"ל כר' אלעזר דאמר בניטין פרק תנין (כב. ב) לא הכשיר ר' אליעזר אלא בגיטין אבל בשטרות לא. תריץ דלקנות השדה קנה אע"פ שהוא יכול להגדיף, ולטרוף ממשעבדי לא טריף עד דאיכא כתב שאינו יכול להגדיף. והכא אמרינן דקנה ואם הוא פקח עביד שטרא אחרינא. והעיקר שאם אין המוכר מודה לו בשטר לא קנה כל עיקר. והכא מיירי שהאחר מודה שהקנה לו זה הקרקע בזה השטר. והואיל ומודה לו שהקנה לו קרקע זה בזה השטר קנהו דניחא ליה בהני שהרי מוכרה מפני רעתה. מיהו אם פקח הוא קודם שיתן לו המעות יעשה לו שטר אחר. מפני רעתה. וגמרא והקנה חכף שיעשה את השטר שהרי מפני שהוא קרקע רע מכרו ולא מפני שהיה צריך לדמים. רב אשי לא פליג במוכר שהרי מפני רעתה. אלא בא לדקדק לשון הברייתא דתני שדי מכורה לך שדי נתונה לך. דכולה כמתנה איירי וכתב המתנה בלשון מכר דאתריות ס"ס הוא במכר ולא במתנה. ומשום הכי נתן לו בלשון מכר. בישיבה. היינו חזקה. איכא מ"ד דהואיל וגבי כסף אמרינן דבמקום שכותבין שטר לא קנה עד שיכתוב ויתן דמים הכי נמי בחזקה, ולא היא, דא"כ [למה] לא נתבאר בגמ' גבי חזקה כמו שביארנו גבי כסף ושטר, אלא חזקה לחודה מהניא דהואיל והניחו לעשות מעשה בנוף הקרקע ודאי גמר והקנה. וכן דעת הרים [מכירה פ"א ה"ח, עכ"מ]. מיד ליד. היינו משיכה. תקנתא דרבנן. דמשיכה קונה ולא מעות. עם ערי. בבני יהושפט כתיב, ע"י ערים שהקנה להם קני המטלטלים.

אי נמי. משכחת לה הגבהה אגל פיל: **בחבילי זמורות.** הגבוהים מן הארץ שלשה טפחים [ז]ומוליכין עליהם להגבהה שלשה טפחים הגבהה היא דנפקא ליה מתורת לבוד[ח]. **מתני' שיש לה אחריות.** היינו קרקעות שאחריות כל אדם חלוה[ט] והנושה נחכירו עליהן לפי שקיימין ועומדין לפיכך נסמכין עליהן: **בחזקה.** רפק ביה פורתא[י] או דיש אמצרים[כ] או נעל או פרן כל שהוא[ל]: **נקנין עם נכסים כו'.** אם מכר מטלטלין עם קרקע כיון שקנה לוקח את הקרקע בחד משלשה קנייטס וקנים מטלטלין עמה: **ווזקקין.** נכסים הללו שאין להם אחריות דקמיירי כהו תנא את הנכסים שיש להן כו'. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות לבדן כדנפקא לן בשבועות (דף מב:) [מ]היכא דטענו כלים וקרקעות ומתחייב לישבע על המטלטלין זוקקין המטלטלין את הקרקעות לישבע עליהן. האי זוקקין אנכסים קאי שאין להם אחריות ולאו אגית דין: **גמ' ואימא עד דאיכא שטר.** בהדי כספ דכתיב קרא (ירמיה לב) וכתוב בספר ומתום: **לא שנו.** דקני בכספא לחודיה אגא במקום שאין רגילין לכתוב שטר מכירה: **לא קנה.** דכיון דרגילין [נ]בהכי לא סמכה דעתיה לוקח עד דנקיט שטרא ועיקר דעתו לקנות על השטר הוא: **ואם פריש.** אם רצוני יקנה לי בספי או יקנה שטרי: **אי בעינא כו'.** להכי אמר תרוייהו שיהא הוא יכול לחזור בו אבל המוכר לא יחזור כדמפרש ואזיל שאם בא המוכר לחזור יאמר לו אני רוצה שיקנה לי בספי ואם הוא בא לחזור יאמר לו אני רוצה שיהא בספי קונה עד שיבא השטר וכל זמן שלא קבלתי השטר אחזור בי: **אם ספר המקנה.** אלמא יש קנין אף בספר לבדו: **עד שיתן דמים.** אלא גמר מוכר ומקנה עד דקביל דמים ואע"ג דקביל דמים בעי שטרא אגא היכא דפרש וכדאמרינן לעיל: **הרי זו מכורה ונתונה.** קא אגא דעתך אי אי קתני: **מפני רעתה.** דניחא [פ]ליה דלקנייה ליה שטרא לגוקח כי היכי דלא מצי למיהדר ביה: **רב אשי אמר.** הך מתניתא בנותן מתנה מיירי וכולה מתא היא ולאו אי אי קתני אגא כך וכך כתב לו שדי מכורה ונתונה לך לייפות את כחו שאם יגבנה בעל חוב של נותן ממנה יטול עליו לתבוע [ר]ממנו דמים המפורשים: **ושכו בעריכם.** גדליה בן אחיקם קאמר ליה: **כישיכה.** דתפשתם אשכו קאי: **מיד ליד.** דהיינו משיכה: **ור' יוחנן דאמר.** בפרק הזהב: **דכר פורה מעות קונות.** כדאשכחן גבי הקדש ונתן הכסף וקם לו[ב]: **אמר לך.** מתני' לא מקשי לי דתקנתא דרבנן קמני תנא דמתני' שעקרו מכמים קנין המעות ואמרו לא תקנה אגא משיכה גזירה שמא יאמר לו נשרפו מיטין בעליה[ג]: **ויתן לכם אחיכם.** בני יהושפט כתיב וסיפיה דקרא עם ערי מצורות ביהודה: **לבורין כו.** אילו אומן מטלטלין מונחין באותו קרקע: **ובידודי** ל"ג דאף מי שאין לו קרקע מתודה על המעשה ויכול לומר וכרך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו[ד] ולא דמי לבכורים דבעי למימר אשר נתת לי[ה]: ולכמוב

אי נמי בחבילי זמורות: **מתני'** [א]נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה [ב]שאין[ג] להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה [ג]נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה [ד]וזוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן: **גמ'** בכסף מנלן אמר חזקיה אמר קרא [ה]שדות בכסף יקנו ואימא עד דאיכא שטר דכתיב וכתוב בספר וחתום אי כתיב יקנו לבסוף כדקאמרת השתא דכתיב יקנו מעיקרא כסף קני שטר ראיה בעלמא הוא אמר רב [ו]לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה [ז]ואי פריש פריש כי הא דרב אידי בר אבין כי זבין ארעא אמר אי בעינא בכספא איקני אי בעינא בשטרא איקני אי בעינא בכספא איקני דאי בעיתו למיהדר לא מציתו הדריתו ואי בעינא בשטרא איקני דאי בעינא למיהדר הדרנא בי: ובשטר: מנלן אילימא משום דכתיב וכתוב בספר וחתום והעד עדים והאמרת שטר ראיה בעלמא הוא אלא מהכא [ח]ואקח את ספר המקנה אמר שמואל לא שנו אלא [ט]בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים מתיב רב המנונא [י]בשטר ביצד [כ]כתב לו על הנייר או על החרם אע"פ שאין בהם שוה פרוטה[ל] שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה הוא מותיב לה והוא מפרק לה [מ]במוכר שדהו מפני רעתה רב אשי אמר במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשון מכר כדי ליפות את כוחו: ובחזקה: מנלן אמר חזקיה אמר קרא [נ]ושבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמעאל תנא [ס]וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה: ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה: מנלן דכתיב [ע]וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד לידך ולר' יוחנן [פ]דאמר דבר תורה מעות קונות מאי איכא למימר תנא תקנתא דרבנן קתני: נכסים שאין להם אחריות: מנהני מילי אמר חזקיה דאמר קרא [צ]ויתן להם אביהם מתנות וגו' עם ערי מצורות ביהודה איבעיא להו בעינן צבורים או לא אמר רב יוסף תא שמע [ק]ר' עקיבא אומר [ר]קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב

אי נמי בחבילי זמורות. פי' נקונטרס משכחת לה להגבהה פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה ומעלה עליהן להגבהה ג' הגבהה היא דנפקא לה מתורת לבוד ולפירושו בכלים לא מצי למימר דליקני מדין הגבהה שיהא כלים מחת רגליו דתמיהו אין בעוביין שלשה טפחים ולפי' ר"ת דמפרש דהגבהה בטפח קני [ז]ל"ל סתם כלים אין בעוביין טפח וקשה אמאי נקט חבילי זמורות לגנקוט אבנים או עצים ומפרש הרב משולם דלהכי נקט חבילי זמורות לפי שהן מאכל פיל כדאמרינן פרק מפנין (שבת דף קכח.) מטלטלין חבילי זמורות בשבת מפני שהן מאכל לפילין ומגביהין לפיל חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה את עצמו מן הארץ ואוכלן ואין לתמוה אי משיכה הגבהה בהכי דכה"ג אשכחן בפרק שילוח הקן[א] (חולין דף קמב.) כי היכי דליגבינהו ולקינהו: **אמר קרא** שדות בכסף יקנו. הא דלא (ב) אייתי מקרא דכתיב גבי עפרון (בראשית כג) משום דדילמא ה"מ מנכרי שכל קנינו בכסף:

על הנייר או על החרם. פי' לעיל (דף ט. ד"ה): **ולמה** כתב בלשון מכר כדי לייפות כחו. וא"ת ולמה כתב לו בלשון מתנה בשלמא מכר משום מחריות אגא מה יפוי כח יש במתנה אי משום דשמתנה לית ביה משום דינא דכר מצרא הא אמר בפרק המקבל (נ"מ דף קח:) דמתנה דלית בה אחריות אית בה משום דינא דכר מצרא וי"ל דשני שטרות כותב לו[ג] אם צריך לאחריות מראה של מכר ואם צריך לדינא דכר מצרא מראה של מתנה ומצינא של מכר ה)[ועוד נראה דמיירי שפיר בשטר אחד והא דכתב ליה בלשון מתנה לפי שהאמת הוא כך וכו'] וכירושלמי בפירקין[ו] מפרש דיפוי כח של מתנה היינו לגבי בור ודות דמוכר שדה בסתם לא מכר בור ודות[ז] אבל מתנה בעין יפה נותן הכל[ד]:

קרקע כל שהוא חייבת בפאה. בירושלמי דמסכת פאה פריך על הך משנה עד שלא קצרה אינה חייבת בפאה ומשקצרה אין כאן שיור ומשני תפסר שהיא שם קנה ל' וכו חמשה שיעולות מדדמיק לומר כן משמע דבכל שהוא (ה) חייבת בפיאה וכן משמע בסמוך דדמיק לאוקמא במתני ותנא בה מרגליות ובפרק לא יחפור (ב"ב דף מ:[ח]) מוקי לה בחטה דאי באילן לא מיחייב בבכורים אע"כ היה לו י"ו אמה לכל רוח כשיעור ינקה ומימה[ט] דהא חטה נמי יונקת שלשה טפחים כדמוכח בשמעתא דערוגה בפרק ר' עקיבא[י] (שבת דף פה.) וי"ל אע"ג דינקה עד שלשה טפחים מ"מ אין עיקר ינקתה[כ] אלא כנגדו וכה"ג אשכחן גבי אילן גופיה אע"ג שהשרשים מתפשטים חוץ לי"ו אמה[ל] כדמוכח בלא יחפור (ב"ב שם) אפ"ה לא בעי אלא י"ו אמה דכך הוא עיקר ינקתו: **ובידודי.** פי' בקונטרס דל"ג בודדוי[מ] דאף מי שאין לו קרקע מתודה על המעבר ויכול לומר וכרך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו ולא דמי לבכורים דבעי למימר אשר נתת לי וכן פר"י דל"ג ובודדוי ולא מטעם דרש"י אגא משום דבירושלמי (דפאה פ"ג) פריך אהא מילתא גופא אמאי לא מני ובודדוי אלמא משמע דלא גרסינן ליה וגם משמע מי שאין לו קרקע [נ]מתודה כגון פירות לקומין[ס]: ולכמוב

תוס' ב"ב נא. ד. דתנן בפרק המוכר את הבית (ב"ב סה.) בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם. תוס' הרא"ש. ת. כיון דכל שהוא דוקא חיטה נמי היכי מחייבא. תוס' הרא"ש. ג. וכיון שאין לו יונקה גזלן הוא ואין מביאין בכורים כדאמרינן (ב"ב כו) באילן הנטוע תוך י"ו אמה שאין מביאין ממנו ביכורים. רשב"א. ז. שהיא מכחשת את הקרקע. תוס' הרא"ש: וכיון דכן הו לא חשיב גזלן. רשב"א. ח. עשרים והמש אמה. תוס' הרא"ש. ט. דאי וידוי בכורים הא קתני בכורים ואי וידוי מעשר. רשב"א. י. דקאמר עלה בירושלמי ר' מנא בעי ולמה לית אנן אמרין מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב ואת האדמה אשר נתת לנו וכו'. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

רעד א מיי' פ"ט מהל' מכירה הל"ג סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קז סעי' ט:
ערה ב מיי' שם פ"ג הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קלח סעי' ח:
רעו ג מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' ט:
רעז ד מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הל"ג סמג עשין לה טוש"ע חו"מ סי' לה סעי' ה:
רעח ה מיי' פ"ט מהל' מכירה הל"ד סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קלח סעי' ח:
רעט ו מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעיף מ:
רפ ז מיי' פ"ג מהל' זכייה הל"ח סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רמז סעי' ח:
רפא ח מיי' פ"ט מהל' מכירה הל"י סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קלח סעי' ח:
רפב ט מיי' שם סי' מוד ש"ע שם סעי' ב:
רפג י מיי' שם פ"ג הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' קלח ס"ח
רפד כ מיי' פ"ג מהל' מתנת עניים הל"ג:

תורה אור השלם

1. שָׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקָּנוּ וְכָתוּב בַּסֵּפֶר וְחָתוּם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹת יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם נְאֻם יְיָ׃ ירמיהו לב מד
2. וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת הַגָּלוּי: ירמיהו לב יא
3. וְאֲנִי הִנְנִי יֹשֵׁב בְּמַצְּבָה לְעֹמֶד לִפְנֵי הַכִּשְׂדִּים אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלָינוּ וְאַתֶּם אִסְפוּ יַיִן וְקַיִץ וְשָׁמֶן וְשִׂמוּ בִּכְלֵיכֶם וְשִׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר תָּפַשְׂתֶּם: ירמיהו מ י
4. כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם בָּהּ׃ דברים יא לא
5. וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קְנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו׃ ויקרא כה יד
6. וְיִתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לָכֶסֶף וְלַזָּהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת הַמְּלוּכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי הוּא הַבְּכוֹר׃ דברי הימים ב כא ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר וכו' אימתי מקרא. נ"ב ע"ל דף כ ד"ה ג"נ שנוס: (ב) ד"ה קרקע וכו' משמע דנכל שהוא ממש מיינס:

מוסף תוספות

א. נבי לוי בר סיסי דאקני ליה פירות שובכו לרב יהודה אחא לקמיה דשמואל א"ל זיל טרוף אקן כי היכי דליתגבהו ותיקנהו. תוס' הרא"ש. ב. שכל שנגבה מחמתו הרי הוא כאילו הגביהו בידו ממש וכדאמרינן גבי משיכה קורא לה והיא באה. ריטב"א. ג. בחד לשון מכירה ובחד לשון מתנה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com